

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Toiduga kokkupuutuvate materjalide valdkonna õigusaktide muudatused ja arengud

Infopäev "Toidu valdkonna õigusaktid ja järelevalve", 07.11.2024

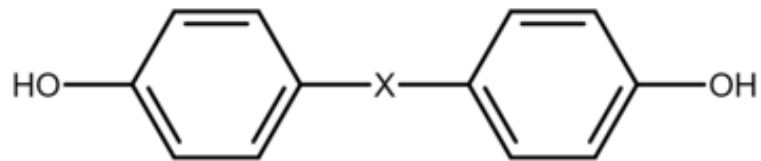
- **Bisfenool A kasutamise keelamine TKMi valmistamisel** – LRde heakskiit 12.06, endiselt veel eelnõufaasis, avaldamist oodata selle aasta lõpus
- **Plastimääruse muudatus** – LRde heakskiit 20.09, määruse vastuvõtmine tõenäoliselt 2025
- **PETi ringlussevõtu protsesside lubamine** – esimesed 51 luba said LRde heakskiidu 17.10

Ülevaade bisfenool A määruse eelnõust

- *BPA kasutamise keeld*
- *BPA esinemise keeld toiduga kokkupuutuvates materjalides ja esemetes, mille tootmisel on kasutatud muid bisfenoole või bisfenooliderivaate*
- *Muude ohtlike bisfenoolide kui BPA või ohtlike bisfenooliderivaatide kasutamise keeld*
- *Muude ohtlike bisfenoolide kui BPA või ohtlike bisfenooliderivaatide kasutamise lubamine toiduga kokkupuutuvate materjalide ja esemete tootmisel konkreetselt kasutusotstarbeks*
- *Aruandekohustus seoses II lisas loetletud BPA, ohtlike bisfenoolide ja ohtlike bisfenooliderivaatide alternatiivsete ainetega*
- *Vastavusdeklaratsioon ja lisadokumendid*
- *Nõuetele vastavuse kontrollimine*
- *Määruse (EL) nr 10/2011 muutmine*
- *Üleminekusätted seoses toiduga kokkupuutuvate ühekorra-valmisesemetega*
- *Üleminekusätted seoses toiduga kokkupuutuvate korduvkasutatavate valmisesemetega*

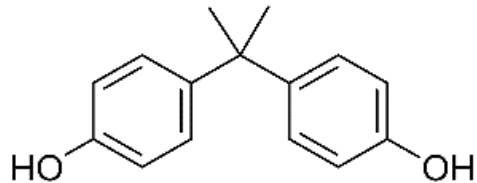
Mõisteid

Bisfenoolid

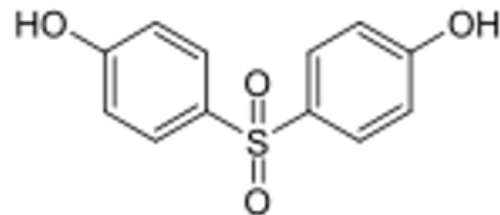

X on mis tahes siduv rühm, mis jätab kahe fenüülrühma vahele üheainsa aatomi, kuid aatomil võib olla mis tahes asendaja

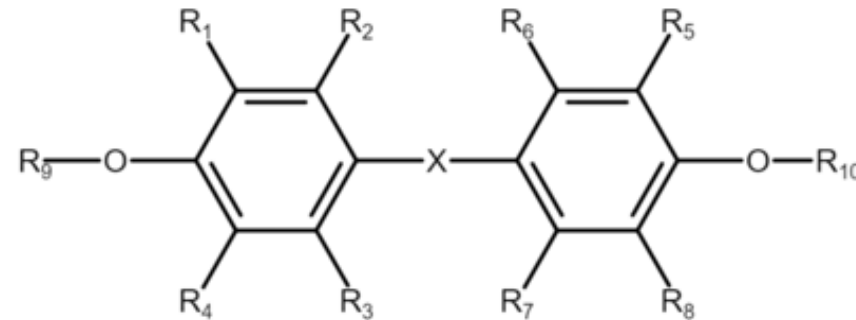
Bisfenool A (BPA)

Bisfenool S (BPS)

Bisfenooliderivaadid

R_1 – R_{10} on mis tahes asendusrühmad. Vähemalt üks asendajatest ei ole vesinikuaatom (H).

Ohtlik bisfenool või bisfenooliderivaat: 1A või 1B kategooria mutageen, kantserogeen, reproduktiivtoksiline või 1. kategooriasse kuuluv inimesel endokriinseid häireid põhjustavate omadustega bisfenool või bisfenooliderivaat (esitatakse määruse (EÜ) nr 1272/2008 VI lisa 3. osas)

Kasutamine TKMi valmistamisel

Plastid, pinnakatted ja lakid, liimid, kummid,ioonvahetusvaigud, trükivärvid, silikoonid

Bisfenool A ja selle soolad	Teised ohtlikud bisfenoolid ja bisfenooliderivaadid	Muud bisfenoolid ja bisfenooliderivaadid
Kasutamine keelatud	Kasutamine keelatud	Tohib kasutada, kui selle tagajärjel ei sisaldu TKMis vaba BPA-d
Erandina tohib toota: epoksüvaiku , mis kantakse üle 1 m ³ mahuga paakide ja mahutite pinnale (migratsioon = ND); polüsulfoonist membraanikoostud , migratsioon = ND	Jätkuvalt võib teatud aja jooksul kasutada (kuid tuleb taotleda luba)	
	Konkreetseks kasutusotstarbeks võib loa taotleda	
Aruandekohustus alternatiivide kohta	Aruandekohustus	
Vastavusdeklaratsioon	Vastavusdeklaratsioon	Vastavusdeklaratsioon

Vastavusdeklaratsioon

On kaasas kõigis turustamisetappides, v.a jaemüük

- toiduga veel mitte kokkupuutesse viidud TKMiga
- selleks kasutuseks ette nähtud bisfenoolide ja bisfenooliderivaatidega

VD peab sisaldama teavet:

- VD väljastaja nimi, aadress, kontaktandmed (sh telefoninumber või e-posti aadress)
- TKMi tootja või importija nimi, aadress, kontaktandmed
- TKMi (sh vahematerjalid) andmed
- VD kuupäev
- TKMis kasutatud bisfenoolide või bisfenooliderivaatide loetelu
- Nõuetekohasuse kinnitus

Nõuetekohasuse kontrollimine

Analüüsimeetod BPA, ohtliku bisfenooli või bisfenooliderivaadi TKMis sisaldumise või TKMist migreerumise määramiseks:

- EL TKMi referentslabori väljatöötatud või soovitatud meetod
- meetodi avastamispiir üldjuhul 1 mikrogramm kilogrammi kohta
- BPA, muu ohtliku bisfenooli või bisfenooliderivaadi sisaldus TKMis määratakse ekstraheerimismeetodiga

- Avastamispiiri ja SMLide kontrollimise suhtes kohaldatakse plastimääruse nõudeid (art 17, art 18, III lisa, V lisa)

Üleminekuajad: ühekorra-valmisesemed

Uue määruse BPA nõuetele mittevastavaid, kuid enne selle jõustumist kehtinud nõuetele vastavaid ühekorra-valmisesemeid tohib pärast uue määruse jõustumist turule viia **18 kuu** jooksul.

- Erandina sellest **36 kuu** jooksul:
 - Kalandustoodete (R853/2004), puuviljade, marjade, köögiviljade (v.a **puuvilja- ja marjamahlatooted***) säilitamiseks mõeldud ühekorra-valmisesemed
 - ühekorra-valmisesemed, mille puhul BPAd kasutades toodetud lakk või pinnakate on kantud üksnes välisele metallpinnale.

Pärast seda tohib neid toidu pakendamiseks kasutada **12 kuu** jooksul ning sellist pakendatud toitu viia turule **varude lõppemiseni**.

*Põllumajandusministri 06.11.2014 määrusega nr 92 „Mahlatoodete koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded“ reguleeritud mahlatooted.

Üleminekuajad: korduvkasutatavad valmisesemed

- Uue määruse BPA nõuetele mittevastavaid, kuid enne selle jõustumist kehtinud nõuetele vastavaid korduvkasutatavaid valmisesemeid tohib pärast uue määruse jõustumist turule viia **18 kuu** jooksul.
- Erandina sellest **36 kuu** jooksul professionaalsete toidutootmisseadmetena kasutatavad korduvkasutatavad valmisesemed
- Nimetatud perioodi jooksul turule viidud esemed võivad turule jääda kuni **12 kuuks** arvates perioodi lõpust

BPA kasutamine reguleeritud praegu

- Plastis - määrus (EL) nr 10/2011:
 - lubatud monomeer (TKM aine nr 151), SML 0,05 mg/kg,
 - ei ole lubatud kasutada PCst imikutoiduga kokkupuutuvate esemete valmistamiseks
- Pinnakatted, lakid – määrus (EL) nr 2018/213
 - SML 0,05 mg/kg,
 - imikutoiduga kokkupuutuvate esemete puhul ei tohi BPA migratsioon olla tuvastatav, meetodi avastamispiir 0,01 mg/kg
- REACH: Termopaberit, mis sisaldab BPA-d rohkem kui 0,02%, ei tohi turustada alates 02.01.2020

Teiste õigusaktide muutmine ja kehtetuks tunnistamine

Muudetakse plastimäärust (10/2011)

- Lisatakse säte, millega selgitatakse, et BPAd ja teisi ohtlikke bisfenoole ja bisfenooliderivaate tohib kasutada kooskõlas uue BPA määrusega.
- Lubatud ainete loetelust eemaldatakse BPA ja BPS

Kehtetuks tunnistatakse BPA kasutamist lakkides ja pinnakatetes reguleeriv määrus (EL) nr 2018/213

Täna tähelepanu eest!

Külli Suurvarik

kylli.suurvarik@agri.ee

5698 7476